

Waarom een ekster buiklijm gebruikt

*In een vorig nummer hadden we het over eksters en met uw goedvinden voegen we daar nog twee sterke verhaaltjes aan toe. Inderdaad, verhaaltjes, want het waarheidsgehalte van wat nu volgt is gering, al staat het voor waar te lezen in de *Naturalis historia*, een oud en encyclopedisch boek vol wijsheden.*

Dit boek – eigenlijk een verzameling van 37 boekdelen – was het levenswerk van de Romeinse auteur Plinius (23-79). Het bevat een schat aan informatie over de meest uiteenlopende onderwerpen, zoals het menselijk lichaam, het dierenrijk, planten, geneeskunde, kunstwerken, of zelfs hoe je papyrus maakt of edelstenen vervalst. Hij noteerde alle verhalen die hij hoorde of las. Vaak had hij het bij het rechte eind, soms vermeldt hij bij zijn anekdotes dat het verzinsels zijn, maar hij laat zich meer dan eens ringeloren door sappige praatjes als juist weer te geven. Zijn nieuwsgierigheid zou hem fataal worden. De uitbarsting van de Vesuvius vond hij zo interessant dat hij de spuwende vulkaan van dichtbij wilde gaan bekijken, maar dit experiment heeft hij niet overleefd.

Over de ekster vertelde hij in boek 10 het volgende: 'Wanneer eksters merken dat iemand hun nest bijzonder nauwlettend bekijkt, brengen ze hun eieren naar een andere plaats. Naar verluidt gebeurt dat bij deze vogels op een opmerkelijke manier, omdat hun tenen er niet op zijn gebouwd eieren op te pakken en te verplaatsen. Ze leggen namelijk een twijg op twee eieren, plakken deze er met lijm die uit hun buik komt aan vast, buigen hun kop onder het midden

van de twijg en als de eieren in evenwicht hangen, brengen ze ze ergens anders heen.' In zijn hoofdstuk over 'sprekende vogels' heeft Plinius het natuurlijk in de eerste plaats over de papegaai, van wie hij zegt dat hij 'van wijn bijzonder uitgelaten raakt'. Een vogel met menselijke trekjes dus. Maar

ook eksters kunnen soms spraakzaam zijn en daarover weet Plinius het volgende te melden: 'Eksters zijn minder beroemd [dan papegaaien] omdat ze niet van ver komen, maar ze zijn beslist spraakzamer. Ze zijn dol op woorden die ze kunnen uitspreken. Ze leren ze niet maar vinden ze wel mooi en wanneer ze zorgvuldig en geconcentreerd oefenen, verbergen ze hun ijver niet. Het is bekend dat ze sterven als een woord hun te moeilijk is, dat hun geheugen ze in de steek laat als ze niet steeds weer dezelfde woorden horen en dat ze op een verbluffende manier opvrolijken als ze ineens het woord horen dat ze zoeken. Hoewel hun uiterlijk niet opmerkelijk is, is het ook niet alledaags: voor hen is het mooi genoeg dat

ze in staat zijn de menselijke spraak na te bootsen.'

Het valt op dat Plinius een vriendelijk beeld schetst van de ekster. Dat zou later veranderen. In de middeleeuwen en de Nieuwe Tijd werd de ekster vaak geassocieerd met lijden, dood, verwoesting, ziekte. Kraaien en raven ondergingen hetzelfde lot. De vogels kwamen dikwijls voor op schilderijen die oorlog en verderf uitbeeldden, zoals bijvoorbeeld het bijna apocalyptische werk van Pieter Breugel, *De dulle griet*.

Plinius had ook belangstelling voor de vogeltrek, waarover men in de antieke oudheid natuurlijk niet goed geïnformeerd was. Plinius gaf toe dat hij niet wist waar ooeivaars vandaan kwamen of waar ze heen trokken. Toch wist hij te melden dat in de weidse vlakten van Azië een plaats ligt die 'Slangendorp' heet, waar de ooeivaars 'zich verzamelen en samenspraak houden. De laatste die aankomt rijten ze aan stukken; daarna vertrekken ze'.

Soms kan Plinius ons zelfs onoplosbare problemen uit de 21ste eeuw helpen verklaren. Zo wijdt hij een paragraaf aan de hanen, die 'heersen over hun hennen en regeren als koningen, in welk huis ze zich ook bevinden. Als enige vogel kijkt hij vaak naar de hemel en richt ook zijn sikkelvormige staart op. Daarom zijn zelfs leeuwen, de edelste van alle wilde dieren, bang voor hanen.' Zo, nu weten we waarom BHV maar niet gesplitst geraakt.

Johan Strobbe

Vlinders langs de strooiroute te Roeselare

Van het groene lint dat Roeselare eertijds met Ieper verbond is er beetje bij beetje heel wat weggeknipt. Op Roeselaarse grond rest ons nog het één kilometer lange traject vanaf de Hazegoedweg tot de overbrugging van de Babbillebeek. Gezien de provincie West-Vlaanderen op vandaag werk maakt van een beheersplan voor de oude spoorwegberm is het misschien juist nu wel het gepaste ogenblik om de bestaande vlindergegevens van de Roeselaarse strook te bespreken.

Een duik in mijn archieven (lees: slonzige notaboekjes en aan elkaar geniete papieren) leert mij dat het Roeselaarse deel van de spoorweg, in de periode 2000-2008, 65 keer werd bemonsterd op soorten dagvlinders en hun aantallen. De spreiding van die bezoeken lees je af van grafiek 1.

De uitsplitsing ervan per maand houdt verband met de verschillende vliegtijden van de vlinders. Zo vliegt het Oranjepipje enkel in het voorjaar en het Oranje zandoogje

amper een 30-tal dagen in volle zomer. De trekvlinders zijn er uiteraard ook niet al te vroeg bij maar andere soorten hebben twee of meer generaties per jaar waardoor ze het gehele seizoen lang kunnen waargenomen worden. In totaal werden er in de periode 2000-2008 18 soorten waargenomen. Op grafiek 2 zie je dat het aantal soorten een piek bereikt in juli en dat dit aantal al tot minder dan de helft is geslonken in de septembermaand.

De naam van de waargenomen soorten vind je in de bijgevoegde tabel. Gezien de bosrandstructuur van de berm zal het niemand verwonderen dat 'de' vlinder van de spoorweg het Bont zandoogje is. Hij is er niet alleen het gehele seizoen te zien maar zijn aantallen overstijgen duidelijk deze van de andere vlinders uitgezonderd in de julimaand wanneer het Oranje zandoogje domineert (links in de tabel). In kleinere aantallen, maar trouw aanwezig, waren de drie witte Witjes, de Gehakkelde aurelia,

Boomblauwtje, Kleine vos en Atalanta. De vele nulwaarden naast een soort kunnen te maken hebben met een korte vliegperiode (zie hoger) van die vlinder maar vanzelfsprekend ook met een soort die maar zelden gezien werd. Zo werden het Bruin zandoogje, het

Groot dikkopje en de Citroenvlinder maar éénmaal waargenomen en dan nog telkens met maar één exemplaar ervan.

Tot slot: Met de verzamelde gegevens werd in de rechterhelft van de tabel de trefkans op een soort in een bepaalde maand te berekend... Maar daar de bezoeken lukraak in de tijd doorgingen moeten de resultaten enkel als richtinggevend beschouwd worden.

Lichtpuntje: Tijdens mijn 66-ste bezoek aan de spoorwegberm (1 juni 2009) hoorde ik voor het eerst sinds lang weer een koekoek in het populierenbosje naast de spoorwegberm.

Jacques Vanderhaeghe

vlinders aan de spoorwegberm in 2000-2008													
gemiddeld aantal exemplaren per bezoek						soorten		kans (%) op waarneming van de soort per bezoek					
april	mei	juni	juli	aug.	sept.			april	mei	juni	juli	aug.	sept.
0,41	0,43	0,00	0,00	0,00	0,00	Oranjepipje		14,3	35,7	0,0	0,0	0,0	0,0
0,43	1,00	0,79	1,82	0,54	0,17	Groot koolwiltje		42,9	57,1	42,9	72,7	53,8	15,7
0,00	0,36	0,43	1,82	1,46	0,33	Klein koolwiltje		0,0	21,4	35,7	81,8	69,2	33,3
0,43	1,29	0,57	1,00	1,31	0,50	Klein geaderd wiltje		28,6	64,3	35,7	63,6	61,5	33,3
0,00	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00	Citroenvlinder		0,0	7,1	0,0	0,0	0,0	0,0
0,00	0,00	0,00	0,09	0,00	0,00	Kleine vuurvinder		0,0	0,0	0,0	8,1	0,0	0,0
0,43	0,21	0,21	0,18	0,23	0,00	Boomblauwtje		28,6	21,4	14,3	18,2	23,1	0,0
1,43	0,50	0,00	0,65	0,00	0,00	Dagpauw oog		85,7	28,6	0,0	27,3	0,0	0,0
0,00	0,07	0,86	0,09	0,23	0,00	Distelvlinder		0,0	7,1	21,4	9,1	15,4	0,0
0,29	0,64	1,57	1,82	0,92	0,33	Atalanta		14,3	35,7	64,3	81,8	69,2	33,3
1,29	0,21	0,14	0,09	0,08	0,00	Kleine vos		57,1	21,4	7,1	9,1	7,7	0,0
0,57	0,43	0,14	2,09	0,38	0,33	Gehakelde aurelia		42,9	21,4	14,3	72,7	23,1	15,7
0,43	1,96	0,00	4,00	0,77	0,00	Landkaartje		28,6	50,0	0,0	72,7	23,1	0,0
0,00	0,00	0,00	0,00	0,15	0,00	Bruin zandoogje		0,0	0,0	0,0	0,0	7,7	0,0
0,00	0,00	0,00	0,18	1,62	0,00	Oranje zandoogje		0,0	0,0	0,0	72,7	46,2	0,0
3,29	4,50	2,50	7,27	3,92	3,83	Bont zandoogje		71,4	92,9	78,6	81,8	100,0	100,0
0,00	0,00	0,00	0,45	0,15	0,00	Zwartspruitdikkopje		0,0	0,0	0,0	18,2	7,7	0,0
0,00	0,00	0,07	0,00	0,00	0,00	Groot dikkopje		0,0	0,0	7,1	0,0	0,0	0,0

HOUT - TRIPLEX - ISOLATIE
DECORATIEVE PLATEN - OSB - DEUREN

BVBA
HOUTHANDEL CARPENTIER

Gitsbergstraat 53
8830 GITS-HOOGLEDE
TEL. 051 - 20 20 04
FAX 051 - 24 59 52

defieuw
druck
BVBA

Millesteenstraat 65, 8890 Dadizele
tel. 056 50 93 58 - fax 056 50 47 13
defieuwdruck@skynet.be